

RÉSZEG MASKARA

(RÉSZLETEK A CIKLUSBÓL)

France Forstnerić

VIHAR TAVASZI ÉJJEL

(Prolóógus)

Ez a fejetlenség órája, izzadt
csillagok éje. A hús
korbácsolásának ideje. A cselszövő homályban
megválasztjuk a részeg főnököt,
hogy a gyülevész álomcsordát szétzavarja
a jámbor legelőkről. Ő

az első a nyeregben, félelmetes, amilyennek akartuk,
madarak sebezhetetlen barátja, erdők duhaj harmonikása,
szelek züllött testvére, törvénytelen fia a síknak,
mely néma gonddal ója
és száraz fűvel magányos fekhelyét
megveti. Ő

a többszörös öngyilkos, erősek közt a kételyt választja,
lapítókhoz szegődik hangtalan, ő, gyöngéd állat
(az állatok messze elkerülik), gyors alkukat
köt, berekedésig békíti
a szertefutó bús rikkantásokat,
melyek tömegbe verődve ütköznek homlokának,
mint egy falnak. Együvé kerít kígyót,
rózsát, jégesőt, meleg ágyéket, hűvös kést. Kifelé
büszkén pöffeszkedik, odabe tudja: végül is át kell
ugrani a falat. Ő

puskacsó előtt gyöngéden
figyelmes, meredeken vágódik hanyatt, messzire láthatón fekszik
végtelenül kedves beszakadt hasával.

Mikor már nem mozdul, rámerészkedik
a legyőzöttek tőrése s büszkesége.
Kínosan szagatják. Véres hajánál fogva
vonszolják a porban. Bizonytalan kacaj tombol
a bűnös sietségben.

Mi nézők utánahullunk előre megfontolt szándékkal
elgondolkozva. A fékevesztett csorda fölöttünk dobog.
A poros győztesek — régi ismerősök — egykedvűen
lépegetnek reggeltől estelig.

Mikor mindenki elment, nehezen ébredünk. Magunk vagyunk,
messze körös-körül egy vízcsepp se pisszen. Nyugodtan
lélegzik a por. Messziről, mint a déli szél,
furulyaszó bujkál a fűzek közt,
a vízen át, a széljárta
márciusi mezőkön.

Itt az idő, hogy ajtót nyissatok neki
a halvány napba.

ÖLTÖZÉS

A maskara nagyon lassan
öltözködik. Olyasmi ez, mint egy szertartás, mikor még
[mindenki alszik.

Megmosdik, vízzel,
mert a víz
se éj, se nap. Kemény víz
még nem született. Ha nem bírja ki,
álmában megfordul
s végétől elejéig visszaálmodja ezt
a vízről. Ha pedig kibírja,
azonnyomban felébred. A homályból
előhúzza a subát. Először
végigborsószik, aztán meg melege lesz
akár az istállóban. Lassan megindul
a szárnyas halak, százlábú rózsák,
hahotázó magok mámoros tánca
a szelíd nyári szemek előtt.
Szederindával megköti a szelet,
nehogy a záporos rikoltás túl korán
kiszökjön a melléből. Hadd igyon még.
Ha majd leissza magát, az ugató fű
kitépi kezéből a láncot, s tajtékos lesz
mint a döglött csiga, gubancos mint a vér
és szomorú
mint a sárga Dráva. Mikor lecsillapul,

tejfiatal lesz és csupafog.
 De elfolyik. Az a sok víz,
 ami elcsorgott,
 a könny, a lepedőkről és lehevert füvekről,
 templomokból, csűrőkből,
 a késő kazlak nedves szénájából,
 teli csöbrökből, szárítók napos oldaláról,
 tüskékről és szirmokról,
 az a sok könny a gyertyákról,
 pelenkákból,
 bajszokról
 többé már nem siratja. Haldoklik,
 szájából csorog a nyál,
 tej, vér, genny, könny,
 végül csak száraz só —
 csak szépen, maskara-módra. A vérsugár
 lepkék raja, egérhad,
 ez a vér — egér. Réműlet. Elcsobogás.
 Mint egy toronyból, látja,
 asszony integet könnyes kendővel,
 mellette paraszt integet
 szál kolbásszal, az apa
 óvatos kétségek közt, az anya
 egész messziről, felszabadult büszkeséggel. Testvére
 integet hirtelen támadt gyűlölettel. Mindenki
 integet neki valahonnét.
 De már senki sem ismeri fel. Elfér a kucsmája alatt,
 elrejtőzhet, ha akar. Kifuthat az erdőből,
 ki a mezőre. Virág a hó alatt,
 lassan oszló februári köd.
 A madárkarmok csillagász ékírása
 kivezérli a mező szélére. A dél
 már messze van, s a torony, a falu,
 egyszerre olyan messze van,
 mintha a világ még nem volna megteremtve.

V E R E M

Hiúz lapul fejében,
 ha átugorja,
 verembe jut, leginkább
 a szemére esik.
 A világ képe széthull százfelé,
 minthogyha sok merev szem
 emelkedne körbe a láthatárra.

Ez a meredek perem körös-körül,
 a szem tükrére mászó
 óriás hangya,
 a szerte kifüggesztett denevérek, az égen
 felhőként ellengő fekete rongy, a legyilkolt

folyó, a zöld kígyószem
a nap közepén, — ez a vég
kezdete. Távól
a szemrésen kívül valahol
harsogva olvad a márciusi hódomb.

A varjak fölötte
tanakodnak. Egyiknek szeme belevillan
a verembe. Ez a jel,
hogy jöhetnek
nászok-kanászok
késsel, almával,
hajadon húgok
tövissel, inggel,
anyák-nagyanyák
kenyérrel, könnyel,
apák-nagyapák
taplóval, kővel.

Csak a szeretők, a szeretők nincsenek ott,
mert ő verembe bújt,
egész reggel jajgatva dalolnak
széles vállalai oszlopos házáért.

Aztán, mikor rálelnek,
ájtatosan elhallgatnak. Csendben
észreveszik, hogy hiába jöttek. Eszükbe jut
egy régi fűz, egy elfelejtett dallam
vagy egy messzi nap: fekete madár
szeli az eget, észak felé, halk csónak
a halvány vízen
evez a túlsó partra,
ott a bokrok közt fehérlik mint a bűn
az a messzi vasárnap.

Fekete nap ez,
mondják a nászok
és szölongatják a nótát ki a keserű szívből,
arany nap ez,
mondják a húgok
és szölongatják testvérük méhfullánkkal,
ifjú nap ez,
mondják az anyák
és szölongatják a levelet le a fáról
(pi-pi mint a csirkéket),
véres nap ez,
mondják az apák, és hívják a napot
zengőn mint a nap,
hívják a folyót.

Ez az első nap,
mondja ő szeretőjének
fogvicsorító mosolygással,
s akkor betemetik a vermet.

V E T K E Z É S

Kucsmáját leveti,
legyen szomorúság,
mondja földbefúrt arccal,
a kolompot leoldja,
a bőgő csordát, mely százfelé
szaladt, vissza
a hegytetőre, mondja,
leszúrt birkát, subáját
veti, hársfára akasztja,
legyen megfeszített,
mondja,
és nevetséges, miért engedte a bőrét lenyúzni,
ingét sarlóra veti, a kígyó
nyugodt, mondja,
míg várja,
fog-e még történni valami.

Á R K O N - B O K R O N Á T A F O L Y Ó H O Z

Árkon át,
bokron át
a folyóhoz, suttogja. Átvág
a gyümölcsösön. Az est
fák alatt vörösen ágyaz,
utolsó tű lobban a fázó láng,
a fagyott márciusi fűz.
A mezőn át imbolyog, ködbe
süllyed fölemelt karokkal,
mint egy fatörzs. Lebegő levél,
suttogja, arany, elvékonyult nap,
füst, izzadt lólihegés, suttogja. Lassan,
mintha tél jönne, fekhelyt keres. Aludni,
suttogja, mit se szólni,
kisujjamat se mozdítani.
A föld böjtös közelsége
mellébe hatol,
tele apróra zúzott köhögéssel,
hasába,
tele csúnya féreggel. Még egy kicsit,
suttogja. Az álom tetején
szél van, fényes sörény,
folyó,
megnyílt ér. Falja föl,
köpje ki,
ne rohadjon,
suttogja.

F E L M E T É L É S

1.

Nagy félelmet találtak,
ösztönök homályát
a szarvak barlangjában,
a nyelv lángtestében alvadt vért,
néma bánatot a szembe döfve,
ahogy a sebben megáll
a kés.

Szomjúságot találtak,
mocsaras éjet.
Nehéz verejtékszagot a subában,
a pokol tornácában
meztelen táncoló testeket
s a nemzőszervek
sötét gerezdjét.

Feltárták az első,
második,
harmadik üreget, benne
valami fehér mint a mag,
behorpadt bordák,
gyűszűnyi agyvelő:
tisztá fehér
s szilánkos
mint az iszonyat.

Volt aki felüvöltött,
volt aki csodálkozott,
volt aki nevetett.

Ács Károly fordítása